

Till

2022-09-27

Justitiedepartementet

Per mejl: ju.remissvar@regeringskansliet.se

Dnr: Ju2022/01441

Filmproducenternas Rättighetsförenings ("FRF") remissvar över betänkandet SOU 2022:20 Privatkopieringsersättningen i framtiden

1. Sammanfattning

FRF tillstyrker de flesta av utredarens förslag, i synnerhet förslaget att ersättning skall tillfalla samtliga rättighetshavare vars verk har privatkopierats på ett sådant sätt att det påverkar dem ekonomiskt. Förslaget överensstämmer med infosoc-direktivets krav.

Tre förslag avstryks dock. Vidare delar inte FRF den bedömning som utredningen gjort avseende offline-kopiering.

FRF avstyrker:

- att endast de anordningar som används till privatkopiering i "betydande omfattning" ska vara ersättningspliktiga. Istället bör ersättningsplikten omfatta anordningar som är "särskilt ägnade åt privatkopiering" eftersom detta överensstämmer med infosoc-direktivet samt med rättspraxis.
- att det inte längre ska regleras i lag vilken privatkopieringsersättning som ska erläggas, se förslag på tariffer nedan.
- att inrätta en myndighet med de uppgifter och den sammansättning som framgår av utredarens förslag samt att myndighetens beslut inte skall kunna överklagas. Den föreslagna myndigheten fråntar parterna all makt över beslutet, trots att det är parterna som bäst behärskar ämnesområdet och skall tillämpa beslutet. En sådan ordning är oprövad eftersom den inte finns i något annat europeiskt land.

FRF delar inte utredarens bedömning:

att exemplar som framställs genom s.k. offline-kopiering inte behöver ersättas. Offline-kopiering är privatkopiering och skall följaktligen ersättas i enlighet med EU-rätten.

2. Anordningar "särskilt ägnade åt privatkopiering" bör omfattas

FRF anser att ersättningskyldigheten även fortsättningsvis ska knytas till anordningar som är *särskilt ägnade* för privatkopiering. Innebörden av begreppet "särskilt ägnad" framgår av rättspraxis och att ersätta detta med ett nytt begrepp, förefaller olyckligt med hänsyn till att nya tvister om hur detta begrepp skall tolkas då kan bli följden.

3. Ersättningen bör alltjämt regleras i lag

FRF ifrågasätter om det är möjligt, eller i allt fall fall lämpligt, att använda sig av tillämpningsföreskrifter för att fastställa tariffer inom ramen för privatkopieringssystemet. Privatkopieringsundantaget är en inskränkning i rättighetshavarnas ensamrätt. Bedömningen av hur rättighetshavarna ska kompenseras för den inskränkningen är en fråga av stor vikt för dem. Likaså är bedömningen av skyldigheten att betala en ersättning vid import av vissa anordningar också av stor vikt för de berörda näringsidkarna. Frågorna som måste besvaras vid en sådan bedömning är dessutom komplexa och kräver därför en kvalificerad utredning. FRF anser därför att ersättningsnivåerna alltjämt skall regleras genom lag. Även rekvisiten för nedsättning av privatkopieringsersättningen bör fastställas i lag.

FRF föreslår i samråd med KLYS/Copyswede att det i lag skall klargöras hur ersättningen skall bestämmas i enlighet med följande.

- Ersättningen uppgår till 2 kr/Gb lagringsutrymme för anordningar med digital upptagning,
- För ersättningen tillämpas, i bägge ovannämnda fall, en taknivå om 150 kr per anordning,
- En enhetsnivå om 150 kr per anordning tillämpas för anordningar utan möjlighet till egen upptagning.

- De nuvarande grunderna för nedsättning ska behållas och vid behov tillämpas vid fastställande av vilken ersättning som ska gälla för en viss anordningstyp.
- Samtliga i lagen angivna ersättningsnivåer justeras årligen utifrån förändringar med konsumentprisindex.
- **I tillägg** till dagens nedsättningsregler ska det också utgöra en nedsättningsgrund om samma privatkopieringsbeteende omfattas av avgiften på en annan anordning (dvs om flera anordningar används för framställningen av samma kopia).

FRF föreslår att avgiften för ersättningspliktiga anordningar ska fastställas av den av utredningen föreslagna myndigheten efter att parterna förhandlat om nedsättning enligt de i lagen angivna ramarna. Skulle parterna inte lyckas enas om ersättningsnivåerna ska myndigheten fastställa dessa utifrån de angivna ramarna och med utgångspunkt i vad parterna har anfört i förhandlingen och anför inför nämnden.

4. En ny myndighet, såsom den beskrivs i utredarens förslag, bör inte inrättas eftersom parterna saknar inflytande över denna och ej heller har möjlighet att överklaga myndighetens beslut

Utredarens uppdrag och förslag

Utredaren har föreslagit inrättande av en myndighet som skall ange vilka anordningar som skall medföra ersättningsskyldighet och vilka ersättningsnivåer som skall gälla för dessa anordningar.

Det framgår dock inte av kommittédirektivet att utredaren skall utreda denna fråga.

Däremot skall utredaren *”undersöka om det finns anledning att skapa bättre förutsättningar för parterna att nå överenskommelser, t.ex. genom att införa en lagreglerad möjlighet för parterna att få hjälp av en medlare.”* FRF anser inte att den föreslagna myndigheten förbättrar parternas möjlighet att nå överenskommelser.

Visserligen anser utredaren att parterna bättre kan anpassa frågor avseende privatkopiering till verkliga förhållanden. Men utredaren bedömer dock att risken för långdragna diskussioner då föreligger varför detta inte anses utgöra någon framgångsrik eller effektiv lösning (s. 116). Utredaren har därför föreslagit inrättande av en myndighet.

Sedan tvisterna om ersättning för multifunktionella anordningar (mobiltelefoner, datorer m.m.) numera är lösta, finns anledning att vara än mer optimistisk angående framtiden än vad utredaren varit.

Myndigheten behöver inte beakta parternas vilja

Av utredningens lagförslag (26 | §) framgår att myndigheten skall bereda parterna "tillfälle att komma in med synpunkter". Av uppräknningen i förslagets andra stycke framgår – motsatsvis – att myndigheten inte behöver beakta parternas synpunkter. Att myndigheten inte ens behöver beakta parternas uppfattning om de är ense, framgår av sidan 126. Enligt utredaren "bör" myndigheten visserligen "lägga stor vikt vid aktörernas bedömning" men behöver således inte göra det.

FRF anser att det borde vara självklart att parterna skall styra myndighetens beslut istället för tvärtom. Det är ju parterna som behärskar ämnesområdet bäst. Och det är också parterna som skall tillämpa beslutet.

Parterna kan inte överklaga myndighetens beslut

Utredaren har fråntagit parterna all makt över frågorna genom att den enligt utredningsförslaget inte heller skall kunna överklaga myndighetens beslut. FRF ställer sig tveksam till om myndighetens beslut är att anse som normbeslut och därigenom inte skall kunna överklagas. Utredaren har också uttryckt viss osäkerhet i frågan eftersom beslutet rör "en i någon mån bestämd krets" (s. 133). Att parterna ges möjlighet att lämna synpunkter saknar relevans vid bedömningen.

Inget annat europeiskt land har en liknande lösning

Det finns 29 länder i Europa som har ett privatersättningssystem liknande vårt och ersättningen i dessa länder bestäms i lag, av parterna själva eller – om parterna misslyckats komma överens – av ett organ (Private Copying Global Study 2020). Utredaren har i avsnitt 4.3 närmare redogjort för de lösningar som Kroatien, Nederländerna, Spanien och Österrike har valt. Avgifterna fastställs här efter förhandling mellan parterna. Först om parterna inte kan enas, kopplas ett särskilt organ in. I Frankrike fastställs avgifterna istället direkt av ett särskilt organ. Det består dock till övervägande del av parterna själva.

Istället för att undersöka de lösningar som de europeiska länderna valt, har utredaren valt sin egen väg. Det framgår inte varför.

FRF:s förslag

FRF anser – i samråd med KLYS/Copyswede - att parterna i första hand skall ges möjlighet att själva lösa avgiftsnivåerna och övriga villkor genom förhandlingar. Myndigheten kan fastställa parternas överenskommelse i ett beslut som inte skall vara möjligt att överklaga. Endast om parterna misslyckas, tar myndigheten över frågorna och fattar beslut i dessa. Därigenom ges parterna ett incitament att nå en överenskommelse. Myndigheten skall – i likhet med en domstol – bestå av lagfarna domare och hålla sig inom de ramar som parterna har dragit upp. Beslutet skall vara möjligt att överklaga. Under den tid beslutet överprövas ska myndighetens beslut gälla och den förändring som överklagandet resulterar i ska gälla från dagen då överklagandet är slutligt prövat. De villkor som fastställts genom myndighetens beslut ska vara gällande under minst två år. Men om ingen av parterna begär förhandling och omprövning inför nämnden ska de dock kunna gälla längre.

5. Offline-kopiering är privatkopiering och ska därigenom ge rätt till ersättning

FRF anser i likhet med utredaren att s.k. offline-kopiering är privatkopiering, i synnerhet som EU-domstolen nu måste ha anses ha ytterligare klargjort detta, se C-433/20 (Austro-Mechana).

Utredaren anser dock inte att offline-kopiering berättigar till ersättning eftersom ”det som utgångspunkt kan förutsättas att berörda rättighetshavare redan har fått betalning i någon annan form och att den compensationen får betraktas som en rimlig ersättning för den kopiering som tjänsten möjliggör. Det kan i dessa situationer också förutsättas att det eventuella förfång som rättighetshavaren lider på grund av kopieringen i fråga, och den ekonomiska påverkan därav, är obetydlig.” Utredaren redogör inte för hur man kommit fram till dessa båda antaganden.

FRF anser att utredarens slutsats inte står i överensstämmelse med EU-rätten och dess rättspraxis, att privatkopiering genererar en skada som skall ersättas. FRF anser vidare att utredarens båda antaganden är felaktiga. Enligt vad FRF erfar, innehåller inte licensavtalen mellan rättighetsinnehavarna och tjänsteleverantörerna någon reglering om privatkopiering

och följaktligen inte heller någon privatkopieringsersättning. Vidare är offline-kopieringen – enligt utredarens genomförda webbenkät - omfattande för både ljud och rörlig bild. Den påverkar rättighetshavarna ekonomiskt i och med att det inte går att licensiera privatkopieringen. Skadan för offline-kopieringen kan därmed inte anse vara obetydlig och bör därför ersättas.

Stockholm som ovan

Christine Lamfelt, föreningssekreterare, FRF för:

Björn Rosengren

Ordförande, Filmproducenternas rättighetsförening